

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی، شرکت دولتی پست بانک، موسسات اعتباری غیر بانکی و بانک مشترک ایران – ونزوئلا ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، همانطور که استحضار دارند، یکی از ریسک‌های مهم در نظام بانکی ریسک اعتباری است که به احتمال عدم ایفای تعهد مشتریان در زمان مقرر اطلاق می‌شود. در واقع پس از اعطای تسهیلات، بانک با احتمال زیان ناشی از عدم بازپرداخت اصل و یا سود تسهیلات اعطایی مذکور روبرو می‌شود. هنگامی که انتظار می‌رود مشتری با منابعی که در آینده تحقق خواهد یافت بدهی خود را پرداخت نماید، ریسک اعتباری افزایش می‌یابد. چرا که نمی‌توان بطور قطع تضمین نمود که آیا مشتری در آینده امکان دسترسی به منابع کافی جهت بازپرداخت بدهی‌اش را خواهد داشت. برای بررسی ریسک اعتباری، بانک باید مواردی از قبیل سوابق اعتباری مشتری، ظرفیت پرداخت و سرمایه وی را در کنار وضعیت تسهیلات و وثایق و تضامین مربوط بررسی نماید. بانک همواره تلاش می‌کند با محاسبه ریسک اعتباری تا حد امکان خود را در مقابل ریسک ناشی از نکول تسهیلات پوشش دهد. از راهکارهایی که می‌تواند بانک را در پوشش ریسک اعتباری یاری نماید، استفاده از شاخص کفایت سرمایه (نسبت سرمایه نظارتی به دارایی‌های موزون به ریسک) و ذخیره‌گیری مناسب برای مطالبات است. علاوه بر این، رعایت اصل افشاء که یکی از اصول اساسی پذیرفته شده حسابداری است، در پوشش هرچه کاراتر ریسک اعتباری مؤثر است. اصل افشاء ایجاب می‌کند که کلیه واقعیت‌های با اهمیت مربوط به رویدادها و فعالیت‌های مالی مؤسسه به نحو مناسب و کامل افشاء شود. بر اساس این اصل، باید تمامی اطلاعاتی که به نحوی می‌تواند در تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان از اطلاعات مالی تأثیرگذار باشد، افشاء گردد. رعایت اصل افشاء در نحوه ارائه اطلاعات مربوط به مطالبات بسیار حایز اهمیت بوده و بانک را در طبقه‌بندی مطالبات و به تبع آن احتساب ذخیره مناسب و کافی برای هر مطالبه یاری می‌نماید.

بحران مالی جهانی اخیر، بیش از پیش مشکلات ناظران و سایر ذی‌نفعان را در شناسایی و مقایسه اطلاعات بانک‌ها در کشورهای مختلف آشکار کرد. در این رابطه کمیته نظارت بانکی بال دریافت که در برخی موارد تفاوت قابل توجهی در نحوه شناسایی و گزارش کیفیت دارایی بانک‌ها (معیارهای کیفی تعیین طبقات دارایی‌ها و مطالبات) وجود دارد. برای حل این مشکل، کمیته بال رهنمودی را تحت عنوان "شیوه عمل احتیاطی با دارایی‌های مشکل‌دار – تعاریف امهال و

مطالبات غیر جاری (Prudential Treatment of Problem Assets – Definitions of Non-Performing Exposures and Forbearance)

برای ارائه تعاریف هماهنگ از دو واژه "مطالبات غیر جاری" و "امهال" در ۱۴ آوریل ۲۰۱۶ تدوین نمود. دستورالعمل مذکور در آغاز تحت عنوان سند مشورتی منتشر گردید و پس از بررسی و دریافت نظرات کارشناسان، نسخه نهایی آن در ۴ آوریل ۲۰۱۷ انتشار یافت. در این دستورالعمل امهال و مطالبات غیر جاری بر مبنای اشتراکات موجود در تعاریف کشورهای مختلف تشریح شده که نهایتاً می‌تواند به همگرایی معیارهای کیفی و کمی استفاده شده در طبقه‌بندی مطالبات، منجر شود. این سند با رویکرد آینده‌نگر به بررسی احتمال عدم بازپرداخت مشتریان حقیقی و حقوقی پرداخته

و علاوه بر معیار زمان، شاخص‌هایی از جمله الگوی رفتاری مشتری در گذشته، اطلاعات جدید در مورد وضعیت مشتری و تجزیه و تحلیل مالی را برای بررسی احتمال عدم بازپرداخت وی معرفی می‌نماید. همچنین آن می‌تواند نقطه شروعی برای کشورهای باشد که تاکنون هیچگونه تعریفی برای امهال و مطالبات غیرجاری ارایه ننموده‌اند.

البته همانگونه که استحضار دارند، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از حدود یک دهه قبل و به منظور افزایش ثبات و سلامت نظام بانکی، صیانت از حقوق سپرده‌گذاران و پیشگیری از وقوع زیان‌های پیش‌بینی نشده، دستورالعمل‌هایی را تحت عنوان «طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری» و «نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری» طی بخشنامه‌های شماره م/۲۸۲۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۵ و شماره ۹۱/۲۱۲۷۰ مورخ ۱۳۹۱/۱/۳۱ به شبکه بانکی کشور ابلاغ نموده تا بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را در به‌روز رسانی و اتخاذ روش‌های کاراتر برای پوشش ریسک اعتباری مطالبات و محاسبه ذخیره مناسب و مکفی هدایت نماید. لیکن بازنگری و اصلاح ضوابط مذکور با توجه به مقتضیات و شرایط کنونی و تجربیات حاصله، ضروری بوده که بنا به همین الزام، اصلاح مقررات یاد شده هم‌اکنون در دستور کار این بانک قرار دارد.

با توجه به اهمیت سند منتشره و لزوم بسط و تعمیق مفاهیم و رویکردهای نوین نظارت بانکی در کشور، ترجمه سند مذکور در دستور کار این بانک قرار گرفت که نسخه‌ای از آن جهت استحضار و بهره‌برداری واحدهای ذیربط در آن بانک/ مؤسسه اعتباری غیربانکی ایفاد می‌شود. در پایان، ضمن اعلام این که ترجمه سند مزبور در پایگاه اطلاع رسانی بانک مرکزی زیربخش نظارت بانکی در دسترس است، موجب امتنان خواهد بود چنانچه در صورت وجود هرگونه نظر و پیشنهاد اصلاحی و تکمیلی، این بانک را از نظرات خود بهره‌مند فرمایند.

امید است ماحصل انتشار چنین آثاری، به بسط و تعمیق ادبیات نوین نظارت بانکی در شبکه بانکی کشور

بیانجامد. انشاء.../۳۵۶۴۷۴۷

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شیوه عمل احتیاطی با دارایی‌های مشکل‌دار

تعاریف امهال و مطالبات غیر جاری

(آوریل ۲۰۱۷)

از انتشارات کمیته نظارت بانکی بال

بانک تسویه بین‌المللی

گروه مترجمین:

میلاذ صارم صفاری

حجت‌اله فرزانی

محمد خدایاری

معاونت نظارت

بانک مرکزی جمهوری

اسلامی ایران

بلوار میرداماد، شماره ۱۹۸

تلفن: ۲۹۹۵۱ (۹۸۲۱+)

وب سایت: www.cbi.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاونت نظارت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

استفاده از مطالب این سند با ذکر منبع بلامانع است.

پیشگفتار مترجمین:

بحران مالی جهانی بیش از پیش مشکلات ناظران و سایر ذی‌نفعان را در شناسایی و مقایسه اطلاعات بانک‌ها در کشورهای مختلف آشکار کرد. در این رابطه کمیته نظارت بانکی بال، دریافت که در برخی موارد تفاوت قابل توجهی در نحوه شناسایی و گزارش کیفیت دارایی بانک‌ها وجود دارد. برای حل این مشکل کمیته بال دستورالعملی تحت عنوان "شیوه عمل احتیاطی با دارایی‌های مشکل‌دار-تعاریف امهال و مطالبات غیرجاری"^۱ را برای تعاریف دو واژه مطالبات غیرجاری و امهال تدوین نمود. در این دستورالعمل امهال و مطالبات غیرجاری بر مبنای اشتراکات موجود در تعاریف کشورهای مختلف تشریح شده و باعث همگرایی معیارهای کیفی و کمی استفاده شده در طبقه‌بندی مطالبات است. همچنین این دستورالعمل نقطه شروعی برای کشورهای است که هیچگونه تعریفی برای امهال و مطالبات غیرجاری ندارند.

^۱ . متن حاضر ترجمه دستورالعمل ذیل می‌باشد:

فهرست مطالب

مقدمه	۳
خلاصه مدیریتی	۵
۱- هدف و کاربرد تعاریف رایج	۷
۱-۱- الزامات	۷
۱-۲- اهداف و کاربردهای تعاریف مشترک	۹
۱-۳- تعاملات با سایر مفاهیم کیفیت اعتبار بر اساس کمیته بال و چارچوب های حسابداری	۱۰
۱-۴- مزایای مشخص تعاریف تسهیلات امهالی و مطالبات غیر جاری	۱۲
۲- ویژگی های اصلی تعریف هماهنگ مطالبات غیر جاری و امهال	۱۳
۲-۱- ویژگی های اصلی تعریف هماهنگ مطالبات غیر جاری	۱۳
۲-۲- ویژگی های اصلی تعریف هماهنگ امهال	۱۵
۳- تعریف مطالبات غیر جاری	۱۶
۳-۱- شناسایی مطالبات غیر جاری	۱۶
۳-۲- ارتقای طبقه مطالبات غیر جاری به جاری	۱۹
۳-۳- ملاحظات اضافی	۲۰
۴- تعریف امهال	۲۱
۴-۱- شناسایی امهال	۲۱
۴-۲- معیارهای خروج از طبقه تسهیلات امهالی	۲۴
۴-۳- اثر متقابل امهال با مطالبات غیر جاری	۲۴

خلاصه مدیریتی

- ا. بحران مالی جهانی بیش از پیش مشکلات ناظران و سایر ذی نفعان را در شناسایی و مقایسه اطلاعات بانکها در کشورهای (حوزه های قضایی) مختلف آشکار کرد. در این رابطه کمیته نظارت بانکی بال دریافت که در برخی موارد تفاوت قابل توجهی در نحوه شناسایی و گزارش کیفیت دارایی بانکها وجود دارد.
- ب. برای حل این مشکل کمیته بال اقدام به تشکیل کارگروهی ویژه برای ارزیابی کشورهای مختلف و نحوه عمل بانکها برای طرح های طبقه بندی دارایی ها (سیستم طبقه بندی که بر مبنای آن مطالبات در گروه های مختلف بر اساس کیفیت اعتباری خود قرار می گیرند) و ارزیابی پیامدهای تفاوت در شیوه های عمل نمود.
- ج. کمیته بال اقدام به ارزیابی چارچوب های مقرراتی و شیوه نامه های نظارتی در کشورهای مختلف از طریق بررسی ادبیات موضوع و نظرسنجی از ۲۸ ناظر^۲ از طریق شیوه های رایج با استفاده از پرسشنامه ارسالی و مطالعه موردی ۳۹ بانک از ۲۸ کشور مختلف نمود.
- د. بررسی ادبیات موضوع و نتایج پرسشنامه ها، بر این موضوع صحنه گذاشت که مطالبات مشکل دار بانکها به روش های گوناگون و ناهمسانی طبقه بندی می شوند. همچنین استاندارد بین المللی یکنواختی برای طبقه بندی مطالبات مشکل دار وجود ندارد.
- ه. بر اساس بررسی های انجام شده، شیوه های گوناگون و تعاریف ناهمسان کیفیت دارایی در کشورهای مختلف وجود دارد. علی الخصوص تفاوت در تعاریف واژه هایی همچون مفهوم کاهش ارزش و نکول در چارچوب های حسابداری و مقرراتی قابل توجه است. نتایج بررسی های صورت گرفته نشان می دهد که بیش از نیمی از کشورهای مورد بررسی از تعاریف نظارتی محلی یا ملی برای طبقه بندی دارایی ها و یا نکول استفاده می کنند که با تعاریف طبقه بندی دارایی ها و نکول براساس چارچوب های حسابداری به منظور گزارشگری یکنواخت نظارتی و افشای کیفیت دارایی های مستخرج از ملاحظات احتیاطی، متفاوت است.
- و. به همین منظور کمیته بال دستورالعمل هایی برای تعاریف دو واژه مهم مطالبات غیرجاری و امهال تدوین کرده است. واژه های مذکور بر مبنای اشتراکات موجود در تعاریف کشورهای مختلف تشریح شده است و باعث همگرایی معیارهای کیفی و کمی استفاده شده در طبقه بندی

^۲ نظرسنجی از تایلند همراه با ۲۷ حوزه قضایی (کشور) عضو کمیته با انجام گرفت.

مطالبات شده و نقطه شروعی برای کشورهایی است که هیچگونه تعریفی برای امهال و مطالبات غیر جاری ندارند.

ز. تعریف مطالبات غیر جاری شامل معیارهای هماهنگی برای طبقه بندی مطالبات و اوراق مبتنی بر بدهی است که بر مبنای وضعیت پرداخت بدهی^۳ (۹۰ روز سررسید شده) و احتمال عدم بازپرداخت بنا شده است. همچنین ملاحظات مربوط به وثایق تسهیلات قرار گرفته در طبقه دارایی های غیر جاری شفاف نموده است. با وجود اینکه تعریف مذکور مشتری محور است، اما در خصوص مطالبات خرد، امکان طبقه بندی مطالبات به عنوان غیر جاری به صورت پرونده به پرونده وجود دارد. دستورالعمل فوق همچنین به روشنی قواعد مربوط به ارتقاء طبقه مطالبات غیر جاری به جاری را بیان نموده و به آثار متقابل وضعیت امهالی و غیر جاری می پردازد. در این دستورالعمل تعریف امهال دیدگاهی هماهنگ برای تعدیل و تأمین مالی مجدد مطالبات و اوراق بدهی ناشی از مشکلات مالی قرض گیرنده است. تعریف امهال امکان طبقه بندی تسهیلات امهالی را به طبقات جاری یا غیر جاری می دهد. همینطور در این دستورالعمل معیارهایی برای خروج از طبقه تسهیلات امهالی و تأکید بر حصول اطمینان از سلامت مالی مشتری قبل از ارتقاء طبقه تسهیلات امهالی نیز وجود دارد.

ح. این دستورالعمل مکمل چارچوب های حسابداری و مقرراتی موجود در خصوص طبقه بندی دارایی ها می باشد و دامنه کاربرد، معیارهای شناخت و سطح استفاده از هر دو واژه را هماهنگ می سازد. در نتیجه منجر به درک بهتر این واژگان، بهبود شناخت و پایش آن و ارتقای یکنواختی در گزارش های نظارتی و افشا بوسیله بانک ها می گردد. تعاریف مذکور در زمینه های زیر قابل استفاده می باشد:

- نظارت بر پایش کیفیت دارایی شامل دسترسی به مبنایی یکنواخت برای مقایسه کشورهای مختلف توسط مراجع بین المللی نظارتی؛
- سیستم های طبقه بندی اعتباری داخلی بانک ها با مقاصد مدیریت ریسک اعتباری؛
- افشای کیفیت دارایی بر اساس رکن ۳ (نظم بازار)؛^۴
- انتشار اطلاعات مربوط به شاخص های کیفیت دارایی؛

^۳ Delinquency Status

^۴ پیشنهادات افشای ویژه به عنوان بخشی از بررسی مستمر کمیته بال و به روز رسانی الزامات رکن ۳ در نظر گرفته می شود.

- منبع استفاده برای سایر کارگروه‌های مرتبط در کمیته بال؛

ط. این دستورالعمل به نوبه خود به مقام ناظر و مدیران بانکها برای شناسایی میزان مطالبات غیرجاری و امهالی در شرایط مطلق و نسبی و تسهیل اقدامات به موقع برای مقابله با افزایش مشکلات ناشی از کیفیت دارایی‌های مشکل‌دار کمک می‌کند.

۱- هدف و کاربرد تعاریف رایج؛

۱-۱ الزامات

۱. یکی از درس‌های مهم بحران مالی این بود که سرمایه‌گذاران و ناظران همواره توانایی درک و مقایسه اطلاعات مربوط به طبقه‌بندی اعتباری ارائه شده در صورت‌های مالی بانکها را ندارند. بانکها از روشها و مفروضات مختلفی (که اغلب افشا نمی‌کنند و یا به صورت ناقص افشا می‌کنند) برای ارزش‌گذاری، ذخیره‌گیری و موزون کردن دارایی‌ها به ریسک استفاده می‌کنند که منجر به افزایش عدم شفافیت و کاهش قابلیت مقایسه برای استفاده‌کننده نهایی می‌گردد. این عدم یکنواختی در روشها باعث افزایش نااطمینانی در اوج بحران و نگرانی ناظران و سرمایه‌گذارانی می‌شود که اقدام به مقایسه و بررسی عملکرد و ریسک بانکها می‌کنند.

۲. کمیته بال کارگروهی برای تجزیه و تحلیل طیف وسیعی از شیوه‌های عمل با نگاهی به تعاریف موجود در مدیریت ریسک اعتباری و کاربرد آن در طرح‌های طبقه‌بندی اعتباری^۵ توسط بانکها و مقامات ناظر و بررسی علل و پیامدهای تفاوت آنها تشکیل داد. علاوه بر این کارگروه مذکور اطلاعاتی در خصوص کاربرد واژگانی همچون تضعیف شده^۶، امهال^۷، مطالبات غیرجاری^۸، زیان^۹ و حذف^{۱۰}، از طریق بررسی ادبیات و پیشینه موضوع، نتایج پرسشنامه‌های فرستاده شده به بانکها و مقامات ناظر و مطالعه موردی آنها جمع‌آوری نمود. این واژگان در طرح‌های طبقه‌بندی اعتباری به عنوان بخش عمده‌ای از مدیریت ریسک اعتباری داخلی و گزارشگری نظارتی و افشای عمومی استفاده شده‌اند.

^۵ Credit Categorisation Schemes

^۶ Weakened

^۷ Forbearance

^۸ Non-performing loan

^۹ Loss

^{۱۰} Write-off

۳. بررسی شیوه‌های عمل طبقه‌بندی مطالبات نشان می‌دهد که طرح‌های طبقه‌بندی اعتباری، اصطلاحات و نیز تعاریف آن، در کشورها و بانک‌های مختلف بسیار متفاوت است. دلیل این تفاوت‌ها، نبود یک چارچوب بین‌المللی یکنواخت و راهنما برای بانک‌ها و مقامات ناظر در طبقه‌بندی مطالبات است. تأثیر قابل ذکر استانداردهای حسابداری ملی،^{۱۱} مقررات، قوانین و استانداردهای مالیاتی^{۱۲} موجب می‌شود یک طبقه‌ی مشابه (هم‌نام) در کشورها و یا بانک‌های مختلف، مطالبات با درجه اعتباری یکسان را پوشش ندهد. این مسئله به دلیل معیارهای متفاوتی است که برای طبقه‌بندی مطالبات در نظر گرفته می‌شود.

۴. براساس پژوهش‌های اولیه، کمیته بال دستورالعمل‌هایی را برای تعاریف مشترک (هماهنگ) دو اصطلاح بااهمیت شامل امهال و مطالبات غیرجاری تهیه کرد. این تعاریف بر اساس نقاط مشترک تعاریف موجود بنا شده است. هدف این کمیته وضوح هرچه بیشتر اصطلاحات و راهنمایی در مورد معیارهای کمی و کیفی طبقه‌بندی اعتباری می‌باشد. بعلاوه این تعاریف نقش مهمی در شناسایی و نظارت هر چه بهتر بر تسهیلات امهالی و مطالبات غیرجاری و بهبود ثبات رویه در گزارش‌های نظارتی مرتبط با این دو طبقه کلیدی از کیفیت دارایی، ایفا می‌کنند.

۵. کمیته بال اقدام به تدوین تعاریف یکسان برای سه واژه تضعیف شده، زیان و حذف نکرده است. دلیل این امر تعارض کمتر این واژگان در کشورهای مختلف و وابستگی کمتر آنها نسبت به ملاحظات قانونی و الزامات مالیاتی است.

۱-۲ اهداف و کاربردهای تعاریف مشترک؛

۶. طبقه‌بندی ریسک اعتباری یک ابزار نظارتی و مدیریتی در اختیار بانک است که برای ارزیابی پرمایگی و میزان ریسک اعتباری تسهیلات بانکی استفاده می‌شود. این طبقه‌بندی به شناسایی مشکلات مربوط به ریسک اعتباری که نیازمند اقدامات نظارتی و مدیریتی است، کمک می‌کند. بنابراین تفاوت در طرح‌های طبقه‌بندی اعتباری و شیوه‌های عمل آن در کشورهای مختلف به دلایل زیر مضر است:

- در سطح بانک، شیوه‌های مختلف می‌تواند باعث بروز مشکلاتی در ارزیابی ریسک اعتباری و تأخیر در شناسایی زود هنگام افزایش ریسک اعتباری (کاهش کیفیت دارایی) و عواقب آن گردد. علی‌الخصوص مشکلات دیگر زمانی بروز می‌کند که بانک بین‌المللی در کشورهای دیگری

^{۱۱} Local accounting

^{۱۲} Tax Standards

فعالیت می‌کند که دارای طرح‌های متفاوت طبقه‌بندی ریسک اعتباری بوده و مورد نظارت قرار گیرد. به عنوان مثال، ممکن است ارقام مربوط به کیفیت دارایی بانک در حالت تلفیق نتیجه تجمیع داده‌های غیر قابل مقایسه و تجمیع در کشورهای مختلف باشد.

- در سطح گسترده، تفاوت در شیوه‌های طبقه‌بندی می‌تواند باعث دشواری مقایسه بین‌المللی برای مقام ناظر، تحلیل‌گران بازار و نهادهای عمومی چندجانبه^{۱۳} شود. همچنین این تفاوت‌ها می‌توانند باعث ایجاد تشکیک و سوالاتی در رابطه با قابلیت مقایسه شاخص‌های بین‌المللی کیفیت دارایی مانند شاخص سلامت مالی صندوق بین‌المللی پول^{۱۴} برای مطالبات غیرجاری شود.

- در سطح استانداردهای بال، طرح‌های طبقه‌بندی ناهمسان می‌تواند باعث عدم تطابق با پیاده‌سازی و ارزیابی اصل ۱۸ سند بال (دارایی‌های مشکل‌دار، ذخیره‌ها و اندوخته‌ها)^{۱۵} گردد. همچنین الزامات و شیوه‌های عمل متفاوت در طبقه‌بندی ریسک اعتباری، انگیزه‌های مختلفی برای اقدام سریع نسبت به دارایی‌های مشکل‌دار و آغاز واکنش‌های نظارتی ایجاد می‌نماید و در نهایت منجر به بی‌نظمی در وضعیت موجود می‌شود.

۷. ارتقای قابلیت مقایسه واژگان و همگرایی در شیوه‌های عمل، مقامات ناظر و فعالین بازار را قادر به درک بهتر مسایل مربوط به کیفیت دارایی بخصوص در سطح بین‌المللی و کشورهای مختلف می‌سازد. تعاریف مشترک، مبنای یکنواختی برای ناظرین به منظور درک بهتر میزان مطالبات مشکل‌دار در هنگام بحث و بررسی اقدامات نظارتی مهیا می‌کند.

۱-۳ تعاملات با سایر مفاهیم کیفیت اعتبار براساس کمیته بال و چارچوب‌های حسابداری؛

۸. تعاریف کمیته بال برای مطالبات غیرجاری و تسهیلات امهالی نقش مکمل را برای سایر مفاهیم موجود حسابداری و مقرراتی طبقه‌بندی کیفیت اعتباری دارد.

۹. تعاریف مطالبات غیرجاری و تسهیلات امهالی یکنواختی بیشتری در مبنای نظارت برای شناسایی مطالبات مشکل‌دار، بدون در نظر گرفتن ریسک زیان آن ایجاد نموده است. این تعاریف برای تکمیل استانداردهای حسابداری در کشورهای مختلف طراحی شده است و به هیچ عنوان استانداردهایی دقیقی

^{۱۳} Multilateral public bodies

^{۱۴} Financial soundness indicators (FSIs)

^{۱۵} Problem assets, provisions and reserves

که متمرکز بر کاهش ارزش و ذخایر افشا شده در صورت های مالی و منعکس کننده ریسک زیان است را تضعیف نمی کنند. همچنین برای جایگزینی تعاریف نکول در روش رتبه بندی داخلی^{۱۶} و روش های پیشنهادی استاندارد ریسک اعتباری طراحی نشده اند. این تعاریف بر مجموعه واحدی از معیارها متمرکز است که می تواند برای اهداف مقایسه ای استفاده شود. تعاریف مطالبات غیرجاری برای استفاده در کنار تعاریف امهال، که خود می تواند به عنوان جاری و غیرجاری طبقه بندی شود، طراحی شده است.

۱۰. تعاریف مطالبات غیرجاری برای کامل کردن طبقات سررسیدگذشته و نکول شده اشاره شده در چارچوب بال (به ترتیب در بندهای ۷۵ و ۴۵۲) است.

۱۱. تعاریف مطالبات غیرجاری بر اساس تعاریف نکول بنا شده است اما به منظور ساده سازی طبقه بندی مطالبات، تعاریف مطالبات غیرجاری در موارد زیر از تعاریف نکول گسترده تر است:

أ. تعاریف مطالبات غیرجاری بر اساس آستانه استاندارد ۹۰ روز از سررسید سپری شده^{۱۷} بنا شده است در حالیکه در تعاریف نکول بر اساس رتبه بندی داخلی از آستانه استاندارد ۱۸۰ روز از سررسید سپری شده برای تسهیلات خرد (مشتریان حقیقی) و تسهیلات اعطایی به بخش عمومی^{۱۸} استفاده می شود.

ب. تعاریف مطالبات غیرجاری معیارهای همگرایی در طبقه بندی مجدد نسبت به معیارهای موجود بر اساس تعاریف نکول ارائه می دهد.

ج. تعاریف مطالبات غیرجاری راهنمایی مشخص تری برای رابطه بین سنجه های امهال و وضعیت مطالبات غیرجاری ارائه می دهد.

۱۲. موانعی که برای استفاده موثر از تعاریف نکول برای فهم مشترک از مطالبات مشکل دار وجود دارد عبارت است از:

أ. به بانک ها یک معیار ارتقای طبقه از طبقه نکول شده به طبقه جاری داده است.

ب. تنها مواردی را از تجدید ساختار پوشش می دهد که باعث زیان بانک می شود.

ج. امکان تفاسیر مختلف وجود دارد.

این دو واژه مهم، وضعیت کاهش ارزش یافته و تجدید ساختار، توسط دستورالعمل های ملی تعاریف شده اند.

^{۱۶} Internal Ratings-Based (IRB)

^{۱۷} Days past due (DPD)

^{۱۸} Public sector

۱۳. زمانی که رویکرد استاندارد تجدیدنظر شده تعریف نکول را به مطالبات تحت رویکرد استاندارد ارتقا می دهد، تعریف پیشنهادی با تعریف بر مبنای رویکرد رتبه بندی داخلی (IRB) با توجه به شاخص های گذشته از سررسید متفاوت است.

۱۴. از سوی دیگر تعریف مطالبات غیرجاری بطور یکنواخت برای تمام کشورها صرف نظر از رویکرد نظارتی اعمال شده برای مطالبات، طراحی شده است. این تعریف یک شاخص هماهنگ شده کیفیت دارایی است که می تواند به مقایسه کیفیت دارایی در بین کشورهای مختلف کمک کند و با اجرای نسخه های مختلف چارچوب های بال شامل مدل های داخلی اعتباری در کشورهای مختلف تفاوتی ندارد.

۴-۱ مزایای مشخص تعاریف تسهیلات امهالی و مطالبات غیرجاری؛

۱۵. تعاریف مطالبات غیرجاری و تسهیلات امهالی باعث همگرایی دامنه کاربرد، معیارهای طبقه بندی و سطح کاربردی هر دو مفهوم می شود. همینطور این تعاریف معیارهایی برای استفاده در زمینه های زیر را فراهم می کنند:

- نظارت بر پایش کیفیت دارایی؛
- سیستم طبقه بندی اعتباری داخلی بانک ها برای اهداف مدیریت ریسک اعتباری؛
- افشای کیفیت دارایی بر اساس رکن ۳ (نظم بازار)؛
- انتشار اطلاعات مربوط به شاخص های کیفیت دارایی و ارزیابی بین المللی سیستم های مالی؛
- اطلاعات مرجع برای سایر کارگروه های کمیته بال.

۱۶. بنابراین انتظار می رود تعاریف و دستورالعمل های هماهنگ مطالبات غیرجاری و امهال برای مقامات نظارتی و بانک ها جهت پایش و ارزیابی کیفیت دارایی های بانک بر اساس یک رویه یکنواخت در تمام کشورها استفاده شود. بعلاوه تعاریف جدید مباحث مربوط به کیفیت دارایی در بین گروه های بانکی بین المللی را توسط نهادهای ناظر بین المللی تسهیل می کند. به نوبه خود، این تعاریف یک منبع یکنواخت بین المللی برای مقامات ناظر و مدیران بانک ها در شناسایی میزان مطالبات غیرجاری و تسهیلات امهالی بطور نسبی و مطلق مهیا می کند و اقدامات به موقع برای حل مشکلات ناشی از کیفیت دارایی ها را تسهیل می نماید. چنین اقداماتی شامل افزایش نسبت پوشش، بهبود مدیریت و سیستم های ناکارآمد، و تدوین هدف گذاری های جدید برای کاهش میزان مطالبات غیرجاری می شود. برای این منظور، این کمیته انتظار

دارد که این دستورالعمل حداقل برای بانک های فعال بین المللی اعمال شود و استفاده گسترده تر منوط به خواست مقام ناظر مجاز شمرده شده است.

۱۷. همچنین این تعاریف نقطه شروعی برای کشورهای است که در حال حاضر تعاریفی برای مطالبات غیرجاری و تسهیلات امهالی ندارند و در صورت افشای اطلاعات، این تعاریف می توانند نقش مهمی بر نظم بازار از طریق ارتقای شفافیت داشته باشد.

۱۸. این تعاریف می توانند به عنوان یک مرجع برای مفاهیم مقرراتی و حسابداری (به عنوان مثال نکول و کاهش ارزش) و بهبود قابلیت مقایسه موزون کردن به ریسک، ذخیره گیری و شناخت زیان اعتباری استفاده شوند.

۲- ویژگی های اصلی تعریف هماهنگ مطالبات غیرجاری و امهال؛

۱- ویژگی های اصلی تعریف هماهنگ مطالبات غیرجاری

۱۹. با تکیه بر نقاط اشتراک، تعریف مطالبات غیرجاری برای ایجاد ثبات رویه در شیوه عمل بانک ها در طبقه بندی اعتباری برای اهداف افشا و گزارشگری نظارتی طراحی شده است.

۲۰. همانطور که در بالا اشاره شد، قرار نیست این تعریف جایگزینی برای مفهوم حسابداری کاهش ارزش یا مفهوم نکول باشد. اما در صورت بکارگیری یکنواخت توسط بانک ها، این تعریف می تواند به درک بهتر مقامات ناظر از کیفیت دارایی ها کمک کرده و باعث بهبود قابلیت مقایسه اطلاعات گزارش /افشا شده ریسک اعتباری توسط بانک گردد.

۲۱. برای این منظور، تعریف مطالبات غیرجاری شامل ویژگی های هماهنگ است که تلاش دارد مشکلات ناشی از عدم همسانی فعلی در روش های طبقه بندی ریسک اعتباری را حل کند.

- دامنه کاربرد: این تعریف بر مطالبات بالای خط ترازنامه و اوراق بدهی و سایر مقادیر مرتبط با آن (درآمد بهره و کارمزدها) که در دفاتر بانکی برای محاسبات الزامات سرمایه بانک تحت استاندارد «همگرایی بین المللی اندازه گیری و استانداردهای سرمایه (بال ۲)»^{۱۹}، صرف نظر از مبنای اندازه گیری آن تحت استانداردهای حسابداری، اعمال می شود. این تعریف بر اقلام زیرخط ترازنامه (همچون تعهدات و ضمانت نامه ها) نیز اعمال می شود. منابع در معرض خطری که در

^{۱۹} International convergence of capital measurement and capital standards ("Basel II")

دفتر تجاری بانکها بر اساس بال ۲ درج شده یا به عنوان مشتقات در نظر گرفته می شوند در دامنه کاربرد تعریف مطالبات غیرجاری قرار نمی گیرند.

- معیارهای هماهنگ شناخت: معیار یکنواخت ۹۰ روز سپری شده از سررسید برای تمام انواع دارایی های در دامنه کاربرد تعریف مطالبات غیرجاری، اعم از تسهیلات دارای وثایق فیزیکی املاک و مستغلات و تسهیلات بخش عمومی^{۲۰}، اعمال می شود. آستانه ۹۰ روز سپری شده از سررسید (شاخص های کمی)، همراه با ملاحظات ناشی از احتمال عدم پرداخت مشتری (شاخص های کیفی) برای آن دسته از مواردی که طبق تعریف اهمیت تجزیه و تحلیل مالی (شاخص های کیفی) تأکید شده است، بکار می رود.
- نقش وثیقه گذاری: وثیقه گذاری نقش مستقیمی در طبقه بندی مطالبات غیرجاری ایفا نمی کند و هرگونه توسل بانک به آن نباید مبنای قضاوت قرار گیرد. البته وثیقه بر انگیزه اقتصادی قرض گیرنده برای پرداخت موثر است و نقش غیرمستقیمی در بررسی احتمال عدم پرداخت قرض گیرنده دارد. وثیقه می تواند یکی از داده ها در کنار دیگر داده ها در بررسی احتمال عدم پرداخت قرض گیرنده باشد.

• سطح بکارگیری:

- در رابطه با تسهیلات اعطایی به مشتری حقوقی (غیر خرد^{۲۱})، هنگامی که بانک بیش از یک وام به یک مشتری پرداخت کرده است، باید تمام مطالبات بانک از آن مشتری را هنگامی که حتی یکی از تسهیلات با اهمیتش^{۲۲} غیرجاری است، غیرجاری در نظر بگیرد. به عبارت دیگر وضعیت غیر جاری باید در سطح مشتری^{۲۳} اعمال شود.
- در مورد تسهیلات اعطایی به مشتری حقیقی (خرد)، وضعیت غیرجاری می تواند در سطح تسهیلات^{۲۴} (پرونده) اعمال شود. در رابطه با مشتری حقیقی با بیش از یک وام از یک بانک، بانک باید وضعیت جاری یا غیرجاری سایر مطالبات را هنگامیکه در رابطه با وضعیت وام های مورد بحث تصمیم گیری می شود در نظر بگیرد.

^{۲۰} تعریف نکول براساس IRB آستانه تعویق ۱۸۰ روز را برای تسهیلات خرد و دولتی تعیین کرده است.

^{۲۱} Non-retail counterparty

^{۲۲} Material exposures

^{۲۳} The level of the counterparty

^{۲۴} The transaction level

- در صورتیکه مطالبات به یک گروه تعلق گرفته باشد، وضعیت غیر جاری می تواند در سطح مشتری (گروه وام گیرنده) اعمال شود. همزمان بانک باید وضعیت جاری یا غیر جاری را برای سایر اعضای گروه هنگامیکه در رابطه با تعیین وضعیت هر کدام از اعضای گروه تصمیم می گیرد، اعمال کند.
- ارتقا به طبقه جاری: این تعریف معیارهای مشخصی برای تغییر وضعیت مطالبات از طبقه غیر جاری به طبقه جاری بخصوص با توجه به وضعیت مبالغ سررسید گذشته (بدهی) و میزان پرمایگی مشتری معرفی می کند.
- اثر متقابل امهال و مطالبات غیر جاری: اعطای امهال به مشتری یا یک وام، بطور خودکار وضعیت مشتری یا وام را به غیر جاری تغییر نمی دهد (زیرا طبق تعریف امکان دارد در مواردی قبل از تعویق در پرداختها اقساط تسهیلات، بانک از عدم توانایی پرداخت مشتری آگاه شده و با نظر مشتری اقدام به امهال تسهیلات نماید-عدم تحقق شاخص کمی)، اما می تواند اطلاعاتی اضافه برای کمک به بانک برای تغییر وضعیت از جاری به غیر جاری برای مطالبات باشد.

۲-۲ ویژگی های اصلی تعریف هماهنگ امهال؛

۲۲. براساس تعاریف موجود امهال و تجدید ساختار در کشورهای مختلف، تعریف کمیته بال از امهال شامل ویژگی های هماهنگ زیر است:

دامنه کاربرد: مانند مطالبات غیر جاری است.

سطح بکارگیری: در سطح وام (پرونده محور) اعمال می شود.

مفهوم امهال: امهال، اعطای امتیاز^{۲۵} به مشتری به دلیل بروز مشکلات مالی است که توسط وام دهنده مورد توجه قرار نگرفته است. باید توجه داشت امهال صرفاً محدود به شرایط منجر به زیان اقتصادی قرض دهنده نیست (یعنی لزوماً امهال منجر به زیان بانک نمی شود).

نمونه هایی از مشکلات مالی و امتیاز (حق) امهال: تعریف شامل لیستی از مثال هایی است که به بانک کمک می کند تا تفاوت مفهوم امهال با مذاکرات مجدد تجاری که ناشی از شرایط سخت مالی نیست، را درک کند. امهال می تواند تأمین مالی مجدد تسهیلات را نیز شامل شود.

طبقه بندی تسهیلات امهالی: تسهیلات امهال شده می تواند در طبقه جاری یا غیر جاری طبقه بندی شود.

طبقه بندی مناسب بستگی به عوامل زیر دارد:

^{۲۵} Concessions

ا. وضعیت طبقه تسهیلات در زمان امهال؛

ب. سابقه بازپرداخت مشتری یا وضعیت اعتبار وی پس از انجام امهال؛

خارج شدن (ارتقاء) از طبقه امهال: تسهیلات امهال شده زمانی که هر دو معیار عینی (طی شدن یک دوره آزمایشی حداقلی^{۲۶}) و پرمایگی تحقق یابد، می تواند از طبقه امهالی خارج شود. اثر متقابل امهال و مطالبات غیر جاری: بانکها نباید از امهال به عنوان روشی برای خودداری از طبقه بندی تسهیلات به عنوان غیر جاری استفاده کنند. طبقه بندی تسهیلات به جاری یا کم ریسک از طریق امهال منبع انحراف^{۲۷} می باشد. بنابراین، تعریف از ارتقای تسهیلات غیر جاری به جاری با اعطای امهال جلوگیری می کند. همچنین مستلزم ایجاد طبقه تسهیلات امهالی مجزا می باشد.

۳- تعریف مطالبات غیر جاری؛

۳-۱- شناسایی مطالبات غیر جاری

۲۳. مطالبات غیر جاری به تمامی مطالباتی اطلاق می شود که تمام یا قسمتی از آن غیر جاری شده است مانند بهره پرداخت نشده. برای ارقام زیر خط ترازنامه، به عنوان مثال تعهدات یا ضمانت نامه مالی، به میزان مبلغ اسمی غیر قابل فسخ^{۲۸} است.

۲۴. موارد زیر در طبقه غیر جاری طبقه بندی می شوند:

ا. تمام مطالبات نکول شده بر اساس چارچوب بال؛

ب. تمام تسهیلاتی که کاهش ارزش اعتباری یافته اند (تسهیلاتی که دچار تعدیل منفی ارزش خود بدلیل کاهش اعتبار می شوند) بر اساس چارچوب حسابداری؛

ج. سایر مطالباتی که نکول نشده و یا کاهش ارزش نداشته اند اما:

- تسهیلات با اهمیتی که بیش از ۹۰ روز از سررسید آن سپری شده باشد.
- و یا هنگامی که شواهدی در دست باشد که بازپرداخت کامل مطالبات بر اساس شرایط قرارداد، اصل قرارداد یا قرارداد تجدیدنظر شده، فارغ از تعداد روزهای سپری شده از سررسید، بدون در نظر گرفتن وثیقه نزد بانک محتمل نیست.

^{۲۶} A probation period for which a minimum duration is set

^{۲۷} Divergence

^{۲۸} Uncancellable Nominal Amount

۲۵. شناسایی مطالبات به عنوان غیر جاری تأثیری بر طبقه بندی آن به عنوان کاهش ارزش یافته بر اساس اهداف حسابداری یا نکول شده با توجه به چارچوب های مقرراتی ندارد.

۲۶. تسهیلات امهالی در صورت دارا بودن معیارهای طبقه غیر جاری باید به عنوان مطالبات غیر جاری طبقه بندی شوند.

۲۷. وثایق و تضامین دریافت شده نباید اثر مستقیمی در طبقه بندی مطالبات غیر جاری داشته باشد. هر چند بانک می تواند وثایق را در ارزیابی انگیزه اقتصادی مشتری در بازپرداخت یا عدم بازپرداخت مطالبات مدنظر قرار دهد. هرگونه رجوع بانک به وثایق نباید مبنای قضاوت قرار گیرد. وضعیت وثایق و تضامین بر وضعیت سررسید گذشته، شامل روزهای سپری شده از سررسید و تعیین مطالبات به عنوان طبقه غیر جاری زمانی که معیارهای سطح اهمیت (برای تسهیلات با اهمیت) و روزهای سپری شده از سررسید تحقق یافته است، بدون تاثیر است. هنگامی که معیارهای مربوطه تحقق یافت، مطالبات باید در گروه غیر جاری طبقه بندی شود، حتی در صورتیکه ارزش وثایق از میزان اقساط سررسید گذشته بیشتر باشد.

۲۸. مشتری یک شخص حقیقی یا حقوقی است که از بانک تسهیلات دریافت نموده است. هنگامی که یکی از تسهیلات با اهمیت مشتری به عنوان مطالبات غیر جاری طبقه بندی می شود، تمام تسهیلات آن مشتری باید به عنوان غیر جاری طبقه بندی شود. گرچه بر اساس استاندارد بال ۲، برای تسهیلات خرد، طبقه بندی غیر جاری می تواند بر مبنای پرونده به پرونده انجام شود. در این موارد بانک باید وضعیت طبقه بندی سایر مطالبات از مشتری را در تصمیم گیری در مواردی که اطلاعاتی در دسترس است لحاظ کند مگر در صورتی که اطلاعات کافی موجود نباشد.

۲۹. در زمان بکارگیری تعریف مطالبات غیر جاری، وضعیت غیر جاری (رویکرد بدهکار) در سطح یک مشتری اعمال می شود. در صورتی که طرف معامله یک گروه باشد و مطالبات یکی از اعضای گروه به عنوان غیر جاری طبقه بندی شود، لزوماً سایر مطالبات از گروه و اعضای گروه غیر جاری نمی شود. هر چند که غیر جاری شدن مطالبات از یک عضو گروه می تواند اطلاعاتی از وضعیت مالی سایر اعضای گروه در زمان ارزیابی وضعیت اعتباری و تعیین وضعیت جاری و غیر جاری مطالبات از سایر اعضای گروه باشد.

۳۰. تبیین و تشریح واژگان؛

- سپری شده از سررسید: به مطالباتی اطلاق می شود که مبلغ (سود، اصل تسهیلات، کارمزد، یا سایر مبالغ) آن به موجب قرارداد، بطور کامل در سررسید پرداخت نشده است. مطالبات از اولین روز عدم بازپرداخت باید به عنوان سررسید گذشته در نظر گرفته شود حتی اگر مقدار تسهیلات یا مقادیر به تعویق افتاده، با اهمیت نباشد.
- تسهیلات با اهمیت: به تسهیلاتی اطلاق می شود که از آستانه اهمیتی که بر اساس رویه مقرراتی و توسط مقام ناظر در هر کشور تعریف شده است، بیشتر باشد. فارغ از تسهیلات با اهمیت، بانک نیاز به یک فرآیند طبقه بندی برای تمام مطالبات خود دارد. آستانه اهمیت باید با توجه به مجموع تسهیلات یا مبالغ مشخصی از اقساط سررسید شده و توسط مقام ناظر که به بدهی مشتری مربوط است، اعمال شود.
- احتمال عدم بازپرداخت کامل^{۲۹}: شامل تسهیلاتی است که بازپرداخت اصل و بهره آن توسط مشتری بدون در نظر گرفتن استفاده بانک از وثایق مأخوذه و یا روش های کاهش ریسک^{۳۰}، محتمل نیست، حتی در صورتیکه اقساط سررسید نشده است و یا از سررسید آن کمتر از ۹۰ روز گذشته باشد. احتمال (عدم) بازپرداخت می تواند از طریق تجزیه و تحلیل جامع وضعیت مالی مشتری با استفاده از تمام اطلاعات موجود انجام پذیرد. این اطلاعات حداقل شامل موارد زیر است:
 - ا. الگوهای رفتاری پرداخت در گذشته؛
 - ب. حقایق جدید که وضعیت مشتری را تغییر دهد؛
 - ج. تجزیه و تحلیل مالی؛
- برای تجزیه و تحلیل مالی مشتریان حقوقی (غیر خرد) می توان از نسبت های زیر کمک گرفت:

نسبت اهرمی^{۳۱}، نسبت بدهی به سود قبل از بهره، مالیات، کاهش ارزش و استهلاک^{۳۲}، نسبت پوشش بهره^{۳۳}، نسبت نقدینگی جاری^{۳۴}، نسبت (جریان نقدی عملیاتی^{۳۵} + هزینه بهره^{۳۶}) به هزینه بهره و نسبت مبلغ وام به ارزش^{۳۷} و سایر شاخص های مرتبط.

^{۲۹} Unlikely full repayment

^{۳۰} Mitigation includes reduction of the likelihood that a risk event will occur and/or reduction of the effect of a risk event if it does occur.

^{۳۱} Leverage ratio

^{۳۲} Debt/EBITDA ratio

^{۳۳} Interest coverage ratio

^{۳۴} Current liquidity ratio

^{۳۵} Operating cash flow

○ برای مشتری حقیقی (خرد)، تجزیه و تحلیل مالی شامل ملاحظات مربوط به پرداخت اقساط، نسبت پوشش خدمات بدهی^{۳۸}، نسبت مبلغ وام به ارزش، رتبه اعتباری مشتری^{۳۹} و سایر شاخص های مرتبط می باشد.

○ در رابطه با اوراق بدهی، وضعیت عدم پرداخت بخشی از مطالبات یا کل مطالبات به مدت بیش از ۳۰ روز نقطه شروعی برای ارزیابی دقیقی از اعتبار مشتری خواهد شد. زمانیکه شواهد ارزیابی خبر از عدم بازپرداخت کامل اوراق بدهی^{۴۰} می دهد، این مطالبه صرف نظر از تعداد روزهای سررسید شده به عنوان غیرجاری طبقه بندی می شود.

شرایط قراردادی تسهیلات^{۴۱} در هنگام استفاده از معیار احتمال عدم بازپرداخت کامل یک مطالبات، نباید بدون در نظر گرفتن تجزیه و تحلیل رفتار پرداختی یا وضعیت مالی مشتری بطور خودکار منجر به طبقه بندی مطالبات به عنوان غیرجاری شود. صرف نظر از ویژگی های قراردادی یک تسهیلات، سپری شدن بیش از ۹۰ روز از سررسید اقساط و تحقق آستانه اهمیت منجر به انتقال آن مطالبات به طبقه غیر جاری می گردد.

۳-۲ ارتقای طبقه مطالبات غیر جاری به جاری؛

۳۱. مطالبات غیرجاری هنگامیکه تمام شرایط زیر را باهم احراز کند می تواند مجدداً به عنوان جاری طبقه بندی شود:

- ا. مشتری اقساط با اهمیتی نداشته باشد که بیش از ۹۰ روز از سررسید گذشته باشد.
- ب. بازپرداخت منظم و مستمر اقساط تسهیلات در طی یک دوره بازپرداخت حداقل سه ماهه (توسط مقام ناظر تعیین می شود) انجام گرفته باشد. این امکان وجود دارد که دوره بازپرداخت طولانی تری برای تسهیلات غیرجاری امهالی لازم باشد.
- ج. وضعیت مالی مشتری بهبود یابد بطوریکه بازپرداخت کامل تسهیلات بر طبق قرارداد اصلی یا اصلاح شده محتمل باشد.

^{۳۶} Interest expenses

^{۳۷} Loan-to-value ratio

^{۳۸} Debt service coverage ratio

^{۳۹} Credit scores

^{۴۰} Security

^{۴۱} Eg an interest-only mortgage loan, or a loan in which the repossession of collateral for repayment is contractually provided for, or a retained first-loss tranche in a securitisation transaction

د. مطالبات براساس استاندارد بال ۲، نکول نشده یا براساس چارچوب‌های حسابداری کاهش ارزش نیافته باشد.

۳۲. شرایط زیر باعث ارتقای طبقه مطالبات غیرجاری به جاری نمی‌شود:

أ. بخشی از مطالبات غیرجاری موجود از دفاتر بانک حذف^{۴۲} شده باشد (زمانی که بانک اقدام به حذف قسمتی از مطالبات غیرجاری می‌کند، به این نتیجه رسیده است که مطالبات مذکور غیرقابل وصول است).

ب. تملیک وثایق مطالبات غیرجاری به منظور تأمین بخش سررسید گذشته مطالبات (تا زمانی که مطالبات در ترازنامه وجود دارد غیر جاری در نظر گرفته می‌شود).

ج. اعطای امهال به تسهیلاتی که با توجه به معیارهای موجود به عنوان غیرجاری شناخته می‌شوند.

ارتقای طبقه مطالبات از غیرجاری به جاری باید همانند سطحی که مطالبات به واسطه آن در طبقه غیرجاری طبقه‌بندی شده، انجام پذیرد (در سطح مشتری (مشتری محور) یا در سطح تسهیلات (پرونده محور)).

۳-۳ ملاحظات اضافی؛

۳۳. بانک‌ها باید اطلاعات مربوط به مانده مطالبات غیرجاری را به صورت ناخالص و یا مانده خالص پس از کسر تعدیلات ارزش و ذخایر ارائه نماید. تعدیلات ارزش و ذخیره‌گیری به هر دو ذخایر ناشی از زیان اعتباری و کاهش مستقیم مانده مطالبات که کاهش در اعتبار مشتری را منعکس می‌کند، بازمی‌گردد.

۳۴. در برخی کشورها، وثایق تملیک شده به عنوان مطالبات غیرجاری گزارش می‌شود. این نوع مطالبات باید بطور جداگانه از سایر مطالبات غیرجاری شناسایی شود.

۳۵. هنگامی که بانک‌ها با استفاده از استانداردهای حسابداری اقدام به تشخیص درآمد بهره تسهیلات غیرجاری می‌کنند، باید اطلاعات مربوط به درآمد شناسایی شده از تسهیلات غیرجاری و تعدیلاتی که ملزم به پیاده سازی آن هستند، شامل ذخیره‌گیری یا ایجاد اندوخته (پس از کسر مالیات از سود)، را نیز فراهم نمایند.

۴- تعریف امهال؛

۴-۱ شناسایی امهال؛

۳۶. امهال زمانی اتفاق می افتد که:

- مشتری طرف قرارداد در انجام تعهدات خود دچار مشکلات مالی شود؛ و
- بانک به مشتری حق امهال قانونی را فارغ از اینکه این حق در اختیار بانک است یا مشتری، اعطا کند. زمانی حق امهال در اختیار مشتری (بدهکار) است که به موجب قرارداد اولیه به مشتری (بدهکار) اجازه داده می شود که اجزا قرارداد (افزودن امهال) را به نفع خود و با توجه به مشکلات مالی خود تغییر دهد؛
- امهال شدن تسهیلات باعث تغییر در طبقه بندی آن به عنوان کاهش ارزش یافته برای اهداف حسابداری یا نکول شده طبق چارچوب مقرراتی نمی شود.

۳۷. امهال شامل حقی است که به مشتری برای هر نوع تسهیلات، اوراق بدهی یا هر کدام از اجزای زیرخط ترازنامه (به عنوان مثال تعهدات یا ضمانت نامه مالی) بدلیل مشکلات مالی صرف نظر از روش های حسابداری، اعطا می شود.

۳۸. امهال بطور جداگانه به هر کدام از تسهیلات به دلیل بروز مشکلات مالی مشتری اعطا می شود.

۳۹. توضیح واژگان

مشکلات مالی: برای شناسایی مواردی که امهال اعمال می شود، بانکها باید در گام اول تعیین کنند، آیا مشتری در زمان امهال دچار مشکلات مالی شده است یا خیر.

موارد زیر شامل مثال هایی است که برخی شاخص های مشکلات مالی را نشان می دهد. مشکلات مالی حتی در زمان عدم وجود دیرکرد در بازپرداخت اقساط تسهیلات هم شناسایی می شوند:

ا. مشتری در حال حاضر اقساط سررسید گذشته برای تسهیلات با اهمیت داشته باشد.

ب. مشتری در حال حاضر اقساط سررسید گذشته نداشته باشد اما محتمل باشد که در آینده ای

قابل پیش بینی بدون امهال تسهیلات دچار تعویق در پرداخت هر کدام از تسهیلات با اهمیت

- خود شود. به عنوان مثال زمانیکه یک دوره تنفس در بازپرداخت تسهیلات با اهمیت وجود داشته باشد.
- ج. اوراق بهادار منتشره مشتری از بازار پذیرفته شده معاملات حذف شده، یا در حال خارج شدن باشد یا در معرض خروج به دلیل عدم تطابق با الزامات پذیرش اوراق به دلایل مالی باشد.
- د. بر اساس عملکرد واقعی، پیش بینی ها و برآوردهای مربوط به ظرفیت فعلی مشتری، بانک درباره مشتری پیش بینی و بررسی کند که آیا تعهدات مشتری و جریانات نقدی در دسترس برای بازپرداخت تمام تسهیلات و اوراق بدهی براساس شرایط ذکر شده در قرارداد در آینده کافی است یا خیر.
- ه. در صورتیکه تسهیلات مشتری در طبقه ای باشد که شواهدی مبنی بر عدم توانایی بازپرداخت مشتری بر طبق طرح های نظارتی طبقه بندی اعتباری و سیستم رتبه بندی اعتباری داخلی بانک موجود باشد.
- و. تسهیلات مشتری در طبقه غیر جاری باشد یا در حال انتقال به طبقه مذکور بدون اعطای حق امهال باشد.
- ز. مشتری دسترسی به منابعی غیر از بانک فعلی با نرخ بهره موثر، برابر با نرخ بهره بازار برای تسهیلات مشابه مشتریان بدون مشکل، نداشته باشد.
- حق امهال^{۴۳}: حق امهال شرایط ویژه ای در قرارداد است که توسط قرض دهنده برای مشتری دارای مشکلات مالی در نظر گرفته می شود و به موجب آن مشتری می تواند علاوه بر مشکلات مالی، بطور کامل بدهی خود را پرداخت کند. مهم ترین ویژگی حق امهال این است که قرض دهنده در وضعیت عادی بازار، تسهیلات مشتری را تمدید نمی کند، تعهداتی به مشتری اعطا نمی نماید^{۴۴} و یا اوراق بدهی منتشره مشتری را خریداری نمی کند. مقام ناظر ممکن است آستانه ای از اهمیت را برای اعطای امهال در نظر بگیرد.
 - حق امهال می تواند باعث موارد زیر شود:
 - ا. تغییر در شرایط قرارداد موجود بگونه ای که شرایط بهتری را برای مشتری ایجاد کند؛
 - ب. توافقنامه متمم یا توافقنامه جدید برای تأمین مالی مجدد تسهیلات فعلی؛

^{۴۳} Concession

^{۴۴} Commitments to the counterparty

ج. استفاده از ضوابط قرارداد که مشتری را قادر می سازد اقدام به تغییر وضعیت و شرایط قرارداد به میل خود بنماید. این اقدامات مشروط به ارزیابی بانک مبنی بر قرار گرفتن مشتری در معرض مشکلات مالی به عنوان حق امهال در نظر گرفته می شود.

• انواع مختلفی از حق امهال وجود دارد که توسط اعتباردهنده اعطا یا توسط مشتریان برای قراردادهای موجود استفاده می شود. تمام انواع حق امهال منجر به کاهش در خالص ارزش فعلی تسهیلات نمی شود. همچنین این حق لزوماً منجر به شناخت زیان توسط اعتباردهنده نمی گردد. لازم به ذکر است در صورت عدم قرار گرفتن مشتری در شرایط سخت مالی، به او حق امهال اعطا نمی شود. نمونه ای از شرایط امهال که به قرض گیرنده به عنوان فرد در معرض مشکلات مالی، اعطا می شود، عبارت است از:

- ا. تمدید تسهیلات؛
- ب. تقسیط مجدد زمان پرداخت اصل و بهره تسهیلات؛
- ج. اعطای دوره جدید یا تجدید دوره تنفس (دوره عدم پرداخت)؛
- د. کاهش نرخ بهره که باعث می شود نرخ بهره موثر پایین تر از نرخ بهره جاری تسهیلاتی که مشتریان با مشخصه ریسکی مشابه می توانند از سایر مؤسسات در بازار دریافت کنند، قرار بگیرد؛
- ه. قرارداد جدید، سرمایه ای کردن معوقات^{۴۵} (اصل جدید = اصل قدیم + بهره)؛
- و. بخشش، به تعویق انداختن، تعلیق اصل و سود یا کارمزدهای مرتبط به آن؛
- ز. تبدیل تسهیلات کاهش یافته به تسهیلات بهره ای (بجای پرداخت اصل و سود، پرداخت اقساط سود سپس تسویه اصل بطور یکجا یا تقسیط اصل)؛
- ح. آزاد کردن وثایق یا پذیرش وثایق با ارزش کمتر؛
- ط. امکان تبدیل بدهی مشتری حقوقی به حقوق صاحبان سهام؛
- ی. به تعویق انداختن اقدامات وصول و بازیافت تسهیلات برای مدت زمان طولانی تر؛
- ک. تسهیل قرارداد؛

^{۴۵} Capitalizing arrears

- تأمین مالی مجدد تسهیلات موجود با قراردادهای جدید براساس مشکلات مالی یک مشتری می تواند به عنوان حق امهال در نظر گرفته شود، حتی در صورتیکه شرایط قرارداد جدید کمتر از قرارداد موجود مورد وثوق مشتری باشد.

۴-۲ معیارهای خروج از طبقه تسهیلات امهالی

۴.۰ در صورت احراز هر دو شرط زیر تسهیلات از وضعیت امهالی خارج می شود:

- ا. هنگامی که تمام بازپرداخت ها همانطور که در قرارداد تجدید نظر شده قید شده است در طول دوره بازپرداخت بیش از یک سال به موقع و منظم پرداخت شده باشد (دوره آزمایشی). شروع دوره آزمایشی باید بر مبنای زمان آغاز بازپرداخت طبق شرایط تجدیدنظر شده و بدون توجه به جاری یا غیرجاری بودن تسهیلات در زمان امهال طرح ریزی شود.
- ب. مشتری مشکلات مالی خود را مرتفع کرده باشد.

۴-۳ اثر متقابل امهال با مطالبات غیر جاری

۴.۱ امهال می تواند به مطالبات جاری و غیرجاری اعطا شود. هنگامی که امهال به مطالبات غیرجاری اعطا می شود، باید کماکان غیر جاری باقی بماند. زمانی که امهال به مطالبات جاری اعطا می شود بانک موظف است بررسی کند مطالبات مذکور شرایط طبقه غیرجاری را احراز کرده است یا خیر، حتی در صورتی که امهال در قالب تسهیلات جدید باشد. هنگامی که تسهیلات اولیه در زمان امهال به عنوان غیرجاری طبقه بندی شده است، یعنی پیش از امهال در طبقه غیرجاری قرار گرفته است، پس از امهال تسهیلات جدید نیز باید در طبقه غیرجاری قرار بگیرد.

۴.۲ بانک باید به طبقه تسهیلاتی که بیش از یک بار امهال شده است توجه ویژه کند. زمانی که تسهیلات امهالی در دوره آزمایشی، مجدداً امهال می شود دوره آزمایشی جدید دوباره آغاز شده و بانک باید بررسی کند، آیا تسهیلات فوق را غیرجاری در نظر بگیرد یا خیر.

۴.۳ دوره بازپرداخت مستمر برای مطالبات غیرجاری و دوره آزمایشی برای امهال می تواند همزمان اعمال شوند. تمام تسهیلات غیرجاری امهالی باید در وضعیت غیرجاری باقی بمانند مگر معیارهای ارتقای طبقه (بند ۳۱) را احراز نمایند. پس از آن برای باقی مانده دوره آزمایشی تسهیلات امهالی بند ۴.۰ (معیارهای

خروج از تسهیلات امهالی) باید اعمال شود و تسهیلات مذکور باید به عنوان تسهیلات جاری امهالی شناخته شود.

۴۴. هنگامی که تسهیلات امهالی در طی ۱۲ ماه دوره آزمایشی غیر جاری شود، دوره آزمایشی مجدد شروع می شود.